ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ SIR GORDON SLYNN ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1982 [1]

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Μέ διάταξη πού έπρωτοκολλήθη στίς 3 Αύγούστου 1981, τό Chambre sociale τοῦ Γαλλικοῦ Cour de cassation ὑπέβαλε στό Δικαστήριο, βάσει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ἐρωτήματα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τοῦ κανονισμοῦ 1408/81 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 14ης Ἰουνίου 1971 (ΕΕ εἰδ. ἔκδ., τόμ. 05/001, σ. 138). Τά ἐρωτήματα αὐτά ἀνέκυψαν κατά τήν διεξαγωγή δίκης κατόπιν ἀγωγῆς τοῦ Francis Aubin, γάλλου ὑπηκόου, ἐναντίον τῆς Union nationale interprofessionnelle pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (ἐφ' ἑξῆς: Association national) καί τῆς Association pour l'emploi dans les industries et le commerce des Yvelines (Association des Yvelines). Οἱ δύο αὐτοί φορεῖς διαχειρίζονται τά ἐπιδόματα ἀνεργίας στήν Γαλλία.

Στήν παροῦσα ὑπόθεση, ἡ διάταξη περί παραπομπῆς δέν ἀναφέρει τά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ὅπως συμβαίνει συνήθως. Στίς περιπτώσεις παραπομπῆς βάσει τοῦ ἄρθρου 177 εἶναι κατά τήν γνώμη μου ἐπιθυμητό, καί πρέπει νά θεωρεῖται ὡς ἡ ὀρθή πρακτική, ὅπως τό ἐθνικό δικαστήριο ἐκθέτει περιεκτικῶς καί σαφῶς τά οὐσιώδη περιστατικά στά ὁποῖα ἀναφέρονται τά νομικά ζητήματα. Αὐτό πρέπει, κατά τήν γνώμη μου, νά γίνεται σ' ἕνα τμῆμα τῆς διατάξεως περί παραπομπῆς μέ τίτλο «Περιστατικά». Τά κατ' αὐτόν τόν τρόπο ἐκτιθέμενα περιστατικά θά πρέπει νά ἔχουν διαπιστωθεῖ εἴτε ἀπό τό παραπέμπον δικαστήριο εἴτε, ἄν τό παραπέμπον δικαστήριο δέν ἔχει ἁρμοδιότητα νά διαπιστώνει τά περιστατικά ἤ νά συνάγει συμπεράσματα περί αὐτῶν, ἀπό τό κατώτερο δικαστήριο πού ἀποφαίνεται τελεσιδίκως ἐπί ζητημάτων οὐσίας. Κατ' αὐτό τόν τρόπο, τό Δικαστήριο δύναται νά ἐκτιμήσει εὐκολότερα τήν ἔκταση τῶν ὑποβαλλομένων ἐρωτημάτων καί νά συνδράμει καλύτερα τό ἐθνικό δικαστήριο, διαμορφώνοντας τήν ἀπάντηση πού δίνει στό ἐρώτημα τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου.

Τά περιστατικά, κατά τό μέτρο πού δύνανται νά συναχθοῦν ἀπό τά ἔγγραφα καί ἀπό ὅ,τι ἐλέχθη στό Δικαστήριο κατά τήν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτηση, ἐμφανίζονται ὡς ἑξῆς. Ὁ Aubin ζοῦσε καί εἰργάζετο στήν Γαλλία καθ' ὅλο τόν κρίσιμο χρόνο ἕως τόν Σεπτέμβριο 1970, ὅταν ὁ ἐργοδότης του τοῦ προσέφερε θέση στίς Βρυξέλλες, τήν ὁποία ἀπεδέχθη. Ἔζησε στίς Βρυξέλλες μέ τήν οἰκογένειά του, ἕως τόν Δεκέμβριο 1972. Κατά τόν μήνα αὐτό, ἀνέλαβε νέα ἐργασία, μέ διαφορετικό ἐργοδότη, στήν Γαλλία. Διετήρησε τήν κατοικία του στό Βέλγιο, ὅπου παρέμεινε ἡ οἰκογένειά του, «πρός τό παρόν». Τόν Αὔγουστο 1973, ἄρχισε νέο ἐπάγγελμα, τήν φορά αὐτή στήν περιοχή Yvelines τῆς Γαλλίας. Τήν 25η Φεβρουαρίου 1975 ὁ Aubin κατέστη ἄνεργος.

Τόν Μάρτιο 1975, διερεύνησε τούς τρόπους διεκδικήσεως παροχῶν ἀνεργίας. Ὁ ἐπιθεωρητής ἐργασίας τῆς περιοχῆς Yvelines τόν ἐπληροφόρησε ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ κατοικία του καί ἡ οἰκογένειά του εὑρίσκεται στό Βέλγιο, ἔπρεπε νά ἐγγραφεῖ στίς βελγικές ἀρχές ὡς αἰτῶν ἐργασία στό Βέλγιο καί ἔτσι θά ἦταν δυνατό νά τοῦ καταβληθοῦν ἀπό τίς βελγικές ὑπηρεσίες παροχές ἀνερ-

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά.

γίας. Ἔτσι, ὁ Aubin ἀπηυθύνθη στίς βελγικές ἀρχές, οἱ ὁποῖες τοῦ ἐζήτησαν νά προμηθευθεῖ καί νά ὑποβάλει ὁρισμένα ἔντυπα τά ὁποῖα, σύμφωνα μέ τόν Aubin, οἱ γαλλικές ἀρχές ἠρνήθησαν νά τοῦ χορηγήσουν, λόγω τοῦ ὅτι δέν ἴσχυαν στήν περίπτωσή του. Ὁ Aubin ἰσχυρίζεται ὅτι τόν Αὔγουστο 1975 οἱ βελγικές ἀρχές ἔκριναν ὅτι δέν ἐδικαιοῦτο παροχῶν ἀνεργίας, καθ' ὅσον δέν εἶχε ἐργασθεῖ στό Βέλγιο ἐπί μία τουλάχιστον ἡμέρα ἐντός τῶν δεκαοκτώ μηνῶν πού προηγήθησαν τῆς ἡμερομηνίας πού κατέστη ἄνεργος, ὅπως ἀπαιτεῖται ἀπό τό βασιλικό διάταγμα τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1963. Τότε, ὁ Aubin ἐζήτησε ἀπό τήν Association des Yvelines παροχές ἀνεργίας. Ἡ Association ἠρνήθη γιά τόν λόγο ὅτι ὁ Aubin δέν εἶχε ἐγγραφεῖ ἐντός τῆς Γαλλίας ὡς αἰτῶν ἐργασία. Ἔγινε δεκτό, κατά τήν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτηση τοῦ Δικαστηρίου, ὅτι ὁ Aubin οὐδέποτε ἐνεγράφη ἐντός τῆς Γαλλίας ὡς αἰτῶν ἐργασία, ἀκόμη καί ὅταν διερευνοῦσε τήν δυνατότητα λήψεως παροχῶν ἀνεργίας. Ὁ Aubin ἰσχυρίσθη ὅτι τόν ἐπληροφόρησαν ὅτι ἡ ἐγγραφή του δέν ἦταν δυνατή. Τήν 1η Ὀκτωβρίου 1976, ὁ Aubin μετέφερε τήν κατοικία του στήν Γαλλία ὅπου ἀνεῦρε νέα ἀπασχόληση.

Τελικά, ὁ Aubin ἤσκησε ἀγωγή ἐνώπιον τοῦ Tribunal de grande instance τῶν Παρισίων, ἀξιώνοντας παροχές ἀνεργίας, ὑπολογιζόμενες σύμφωνα μέ τήν γαλλική νομοθεσία, γιά τήν περίοδο ἀπό 25ης Ἰουνίου 1975 ἕως 30 Σεπτεμβρίου 1976. Στήν ἀξίωση αὐτή προσέθεσε καί ἕνα γενικό αἴτημα περί ἀποζημιώσεως. Ἀνεφέρθη στό Δικαστήριο ὅτι ὁ Aubin, μέ ξεχωριστό δικόγραφο, προσέφυγε κατά τοῦ Γαλλικοῦ Δημοσίου ζητώντας ἀποζημίωση λόγω τοῦ ὅτι ἡ διοίκηση τοῦ παρέσχε παραπλανητικές πληροφορίες. Ἡ προσφυγή αὐτή ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ Tribunal administratif (διοικητικοῦ δικαστηρίου).

Μέ τήν ἀγωγή του ἐνώπιον τοῦ Tribunal de grande instance, ὁ Aubin ἐστράφη κατά τῆς Association nationale καί τῆς Association des Yvelines. Τό Tribunal de grande instance ἔκρινε τήν ἀγωγή κατά τῆς Association nationale ἀπαράδεκτη, λόγω τοῦ ὅτι ἡ τελευταία δέν εἶναι ὑπεύθυνη γιά τήν καταβολή παροχῶν, ἀλλά μόνο γιά τόν διοικητικό ἔλεγχο καί τόν συντονισμό τῶν συστημάτων ἀσφαλίσεως. Τό Tribunal ἀπέρριψε κατ' οὐσίαν τήν ἀγωγή κατά τῆς Association des Yvelines, λόγω τοῦ ὅτι ὁ Aubin δέν ἀπέδειξε ὅτι ἡ Association des Yvelines προέβη σέ ἐσφαλμένη ἑρμηνεία τῶν σχετικῶν κανονισμῶν. Τό Cour d'appel (Ἐφετεῖο) τῶν Παρισίων ἐπεκύρωσε τήν ἀπόφαση αὐτή.

Ἐν συνεχεία, τό ζήτημα ἦχθη ἐνώπιον τοῦ Cour de cassation. Τά ὑποβληθέντα ἐρωτήματα εἶναι:

1. Γάλλος ὑπήκοος, ἐργαζόμενος μέχρι τήν ἀπόλυσή του στήν Γαλλία, ὁ ὁποῖος δέν εἶχε ἐγγραφεῖ ἐκεῖ ὡς αἰτῶν ἐργασία καί κατοικοῦσε στό Βέλγιο, ὅπου εἶχε ζητήσει τήν πρός τοῦτο ἐγγραφή του, ἐδικαιοῦτο, σύμφωνα μέ τήν κοινοτική κανονιστική ρύθμιση, ἐπιδομάτων ἀνεργίας ἀπό τόν ἁρμόδιο φορέα τοῦ βελγικοῦ κράτους ἤ ἠδύνατο νά τά ἀπαιτήσει βασίμως καί ἀπό τόν ἁρμόδιο φορέα τοῦ γαλλικοῦ κράτους;

2. Τό γεγονός ὅτι ἔχει ἐγγραφεῖ ὡς αἰτῶν ἐργασία στό Βέλγιο δύναται νά θεωρηθεῖ ὅτι καλύπτει τήν ἀπαιτουμένη ἀπό τήν γαλλική κανονιστική ρύθμιση προϋπόθεση, πού συνίσταται στό νά ἔχει ἐγγραφεῖ πρός τοῦτο ὁ ἐν λόγω πολίτης

στήν Agence nationale pour l'emploi, στήν Γαλλία;

Ἡ λέξη «aussi» (as well) (καί) τοῦ πρώτου ἐρωτήματος ἐνδέχεται, κατ' ἐμέ, νά ἀποβλέπει στό νά ἐρωτηθεῖ κατά πόσον οἱ παροχές δύνανται νά ἀπαιτηθοῦν στήν μία ἤ στήν ἄλλη χώρα. Ἄν ἐξ ἄλλου ἀποβλέπει πράγματι στό νά θέσει τό ἐρώτημα κατά πόσον οἱ παροχές δύνανται νά ἀπαιτηθοῦν καί στίς δύο χῶρες, ἡ ἀπάντηση εἶναι σαφῶς ἀρνητική.

Ἕνας γενικός κανόνας πού ἀποβλέπει στήν πρόληψη σωρεύσεως παροχῶν περιέχεται στό ἄρθρο 12 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 τοῦ Συμβουλίου. Τό ἄρθρο αὐτό ὁρίζει, ἐκτός ἀσημάντων ἐξαιρέσεων, ὅτι «ὁ παρών κανονισμός δέν δύναται νά παρέχει ἤ νά διατηρεῖ δικαίωμα λήψεως περισσοτέρων παροχῶν τῆς ἰδίας φύσεως πού ἀφοροῦν τήν ἴδια περίοδο ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως». Ἡ ἐφαρμογή τοῦ κανόνος αὐτοῦ στήν ὑπό κρίση ὑπόθεση ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τό ἄρθρο 84 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 21ης Μαρτίου 1972, περί τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) ἀριθ. 1408/71, (ΕΕ εἰδ. ἔκδ., τόμ. 05/001, σ. 138). Τό ἄρθρο αὐτό καθιερώνει μία διαδικασία, ἡ ὁποία σκοπό ἔχει τήν πρόληψη σωρεύσεως παροχῶν σέ περιπτώσεις κατά τίς ὁποῖες ὁ ἐργαζόμενος κατοικεῖ σ' ἕνα Κράτος μέλος, ἀλλά ἀναζητεῖ ἀπασχόληση σέ ἄλλο. Ἡ συνήγορος τοῦ Aubin κατέστησε σαφές, κατά τήν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτηση, ὅτι δέν ὑπεστήριξε ὅτι ὁ πελάτης της ἐδικαιοῦτο νά λάβει παροχές ἀνεργίας καί ἀπό τίς δύο χῶρες· ἀντιθέτως ὑπεστήριξε ὅτι ἐδικαιοῦτο νά λάβει παροχές μόνο ἀπό τίς γαλλικές ἀρχές.

Ἐστήριξε τήν ἀγωγή της, προεχόντως, στό ἄρθρο 13 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Μέ τήν πρώτη παράγραφο τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ θεσπίζεται ὁ γενικός κανόνας ὅτι ὁ ἐργαζόμενος, ἐπί τοῦ ὁποίου ἔχει ἐφαρμογή ὁ παρών κανονισμός, ὑπόκειται στήν νομοθεσία ἑνός καί μόνον Κράτους μέλους, ἡ ὁποία προσδιορίζεται σύμφωνα μέ τίς ἀκόλουθες διατάξεις. Τό ἄρθρο 13 παράγραφος 2 α) προβλέπει, μεταξύ ἄλλων, καί ἐκτός ἀσημάντων ἐξαιρέσεων, ὅτι «ὁ ἐργαζόμενος πού ἀπασχολεῖται στό ἔδαφος Κράτους μέλους ὑπόκειται στήν νομοθεσία τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἀκόμη καί ἄν κατοικεῖ στό ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους».

Ἄν ἐν προκειμένω ὑποτεθεῖ (πρᾶγμα πού ὅμως ἀμφισβητεῖται) ὅτι ὁ γενικός κανόνας τοῦ ἄρθρου 13 παράγραφος 2 α) δύναται νά ἔχει ἐφαρμογή ἐπί ἐργαζομένων πού ἔχουν καταστεῖ ἄνεργοι, αὐτό δέν ἀποτελεῖ τό πέρας τῆς διερευνήσεως.

Τό κεφάλαιο 6 τοῦ κανονισμοῦ πραγματεύεται εἰδικῶς τήν «ἀνεργία». Τό τμῆμα 3 τοῦ κεφαλαίου τιτλοφορεῖται «ἄνεργοι πού κατοικοῦσαν κατά τήν διάρκεια τῆς τελευταίας ἀπασχολήσεώς τους σέ Κράτος μέλος ἄλλο ἀπό τό ἁρμόδιο κράτος». Οἱ ἐν λόγω ἄνεργοι λαμβάνουν παροχές σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 71 παράγραφος 1, τῆς ὁποίας τό μέν ἐδάφιο (α) ἀφορᾶ τούς μεθοριακούς ἐργαζομένους, τό δέ ἐδάφιο (β) τούς ἄλλους ἐργαζομένους, πλήν τῶν μεθοριακῶν. Τίποτε δέν δεικνύει ὅτι ὁ Aubin ἦταν μεθοριακός ἐργαζόμενος, ὥστε τό σχετικό ἐρώτημα εἶναι κατά πόσον ὑπάγεται στό ἐδάφιο (β). Ὑπό στοιχεῖο i) ὁρίζεται ὅτι ὁ ἐργαζόμενος, ὁ ὁποῖος ἔχει καταστεῖ ἄνεργος «καί ὁ ὁποῖος παραμένει στήν διάθεση τοῦ ἐργοδότου του ἤ τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως στό ἔδαφος τοῦ ἁρμοδίου κράτους, λαμβάνει παροχές, σύμφωνα μέ τήν νομοθεσία τοῦ κράτους αὐτοῦ, σάν νά κατοικοῦσε στό ἔδαφός του· οἱ παροχές αὐτές καταβάλλονται ἀπό τόν ἁρμόδιο φορέα». Τό «ἁρμόδιο κράτος» καί ὁ «ἁρμόδιος φορέας» ὁρίζονται στό ἄρθρο 1 τοῦ κανονισμοῦ. Ὑπό στοιχεῖο ii) ὁρίζεται ὅτι ἐργαζόμενος πού ἔχει καταστεῖ

ἄνεργος, «ὁ ὁποῖος τίθεται στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως στό ἔδαφος τοῦ Κράτους μέλους ὅπου κατοικεῖ, ἤ ἐπιστρέφει στό ἔδαφος αὐτό, λαμβάνει παροχές σύμφωνα μέ τήν νομοθεσία τοῦ κράτους αὐτοῦ, σάν νά εἶχε ἀσκήσει ἐκεῖ τήν τελευταία του ἀπασχόληση· οἱ παροχές αὐτές καταβάλλονται ἀπό τόν φορέα τοῦ τόπου κατοικίας καί εἰς βάρος του». Πάντως, ἄν ὁ ἐργαζόμενος δικαιοῦται παροχῶν εἰς βάρος τοῦ ἁρμοδίου φορέως τοῦ Κράτους μέλους στήν νομοθεσία τοῦ ὁποίου ὑπήχθη τελευταῖα, λαμβάνει παροχές ἀπό τό ἐν λόγω Κράτος μέλος, καί τό δικαίωμά του νά τίς ἀπαιτήσει ἀπό τό κράτος τῆς κατοικίας του ἀναστέλλεται. Ἐπιπροσθέτως, ἄν ὁ ἐργαζόμενος ἔχει δικαίωμα παροχῶν βάσει τοῦ ἐδαφίου 6) i) δέν δύναται νά διεκδικήσει παροχές δυνάμει τῆς νομοθεσίας τοῦ Κράτους μέλους στό ὁποῖο κατοικεῖ.

Δέν νομίζω ὅτι δύναται νά ὑπάρξει οἱοδήποτε ζήτημα γιά ἐργαζόμενο, ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται ὅτι ἐμπίπτει στό ἄρθρο 13 (ὥστε δύναται νά διεκδικήσει τίς παροχές τῆς νομοθεσίας τοῦ Κράτους μέλους στό ὁποῖο ἀπησχολεῖτο) καί στό ἄρθρο 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) ii) (ὥστε δύναται νά διεκδικήσει τίς παροχές ἀπό τό κράτος τῆς κατοικίας) μέ εὐχέρεια ἐπιλογῆς μεταξύ τῶν δύο. Δέχομαι τήν ἄποψη ὅτι ἄν ὁ Aubin ἐμπίπτει στίς εἰδικές διατάξεις τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) i) ἤ ii), αὐτό εἶναι ἀποφασιστικό καί οἱ γενικές διατάξεις τοῦ ἄρθρου 13 ὑποχωροῦν ἔναντι τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 71. Δύναται νά προβεῖ σέ διαβήματα, ὥστε νά «παραμένει στήν διάθεση» τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως τοῦ ἁρμοδίου κράτους, γιά τούς σκοπούς τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) i), ἤ νά «τίθεται στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως» στό ἔδαφος τοῦ Κράτους μέλους ὅπου κατοικεῖ, γιά τούς σκοπούς τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) ii). Ὅταν πράγματι προβεῖ στά διαβήματα αὐτά, τά ὁποῖα εἶναι κρίσιμα γιά τό ζήτημα, ἐκτός τοῦ ὅτι δικαιοῦται νά λαμβάνει παροχές βάσει τῆς περιπτώσεως 6) i), δέν δύναται νά ἐπικαλεσθεῖ τήν περίπτωση 6) ii); ἔστω καί ἄν πράγματι πληροῖ τίς διατάξεις τοῦ ἐδαφίου αὐτοῦ.

Ἀναγνωρίζεται ὅτι τό ἁρμόδιο κράτος γιά τούς σκοπούς τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) i) εἶναι ἡ Γαλλία, τό κράτος στό ὁποῖο ὁ Aubin ἦταν ἀσφαλισμένος κατά τόν χρόνο τῆς ὑποβολῆς αἰτήσεώς του περί παροχῶν. Γιά τούς σκοπούς τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) ii), ὁ Aubin ἰσχυρίσθη ὅτι κατά τόν κρίσιμο χρόνο κατοικοῦσε στήν Γαλλία καί ἐστηρίχθη στήν ὑπόθεση 76/76, *Di Paolo* κατά *Office national de l'emploi* (ECR 1977, σ. 315). Ἡ ὑπόθεση αὐτή ἀποτελεῖ ὁδηγό στό πῶς πρέπει νά κριθεῖ τό ζήτημα οὐσίας καί δύναται νά στηρίξει μερικούς ἀπό τούς ἰσχυρισμούς τοῦ Aubin. Πάντως, ἕνα τέτοιο ζήτημα εἶναι θέμα οὐσίας καί ἐναπόκειται στό ἐθνικό δικαστήριο νά τό κρίνει. Ἐν προκειμένῳ, ἡ παραπομπή ὑπολαμβάνει ὅτι ὁ ἐργαζόμενος κατοικοῦσε στό Βέλγιο καί αὐτό πρέπει νά γίνει δεκτό γιά τούς σκοπούς τῆς παρούσης ὑποθέσεως.

Ἑπομένως, ἡ οὐσία τοῦ ἐρωτήματος εἶναι ἄν, ἐφ' ὅσον ἔχει ἐγγραφεῖ στό Βέλγιο ὅπου κατοικοῦσε, ἐμπίπτει στό ἄρθρο 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6, περίπτωση ii) ἤ ἄν, ἐφ' ὅσον ἔχει ἐργασθεῖ καί ἦταν ἀσφαλισμένος, ἀλλά δέν ἔχει ἐγγραφεῖ στήν Γαλλία, ἐμπίπτει στό ἄρθρο 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6, περίπτωση i). Ἡ ἀπάντηση ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἔννοια τοῦ «παραμένει στήν διάθεση» ἤ «τίθεται στήν διάθεση» τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως, ἐφ' ὅσον δέν ὑπεστηρίχθη ὅτι παραμένει στήν διάθεση τοῦ προηγουμένου ἐργοδότου

του. Ἡ προσθήκη τῶν λέξεων «for work» [1] στό ἐδάφιο 6), περίπτωση ii) δέν προσθέτει τίποτε. Τό «τίθεται στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως» νομίζω ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἄν ὁ ἐργαζόμενος ἔχει δηλώσει στίς ὑπηρεσίες ἀπασχολήσεως, ἀρκετά σαφῶς καί στόν κρίσιμο χρόνο, ὅτι εἶναι διαθέσιμος πρός ἐργασία ἐπί τοῦ ἐδάφους τοῦ Κράτους μέλους ὅπου οἱ ἐν λόγω ὑπηρεσίες εἶναι ἐγκατεστημένες. Τό ἄρθρο 69 διακρίνει μεταξύ ἐγγραφῆς καί διαθεσίμου πρός ἐργασία ἀλλά τά δύο αὐτά πράγματα συνδέονται γιά τούς σκοπούς τοῦ ἐν λόγω ἄρθρου.

Ὁ κανονικός τρόπος γιά νά καταδειχθεῖ ὅτι εἶναι διαθέσιμος πρός ἐργασία εἶναι ἡ ἐγγραφή. Συνεπῶς, ὅταν ὁ Aubin ἐνεγράφη ὡς αἰτῶν ἐργασία στό Βέλγιο, ἐτέθη στήν διάθεση τῶν βελγικῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως. Δέν δύναμαι νά δεχθῶ τήν πρόταση πού διετυπώθη, ὅτι τό Δικαστήριο πρέπει νά ἀποφανθεῖ ἐπί τοῦ ζητήματος κατά πόσον ἡ ἐγγραφή αὐτή ἀπετέλει στήν πραγματικότητα ἁπλή διατύπωση. Νομίζω ὅτι πρέπει νά θεωρηθεῖ, ὅπως ἐκθέτει τό Cour de cassation, ὡς γεγονός ὅτι ἔχει ἐγγραφεῖ.

Προεβλήθη τό ἐπιχείρημα, ἐκ μέρους τοῦ Aubin, ὅτι τό νά εἶναι διαθέσιμος πρός ἐργασία δέν προσδιορίζεται μόνο ἀπό τυπικά κριτήρια: αὐτό πού ἔχει σημασία εἶναι ἡ πρόθεση τοῦ ἐργαζομένου. Ἐλέχθη ὅτι ὁ Aubin εἶχε τήν πρόθεση νά ἐργασθεῖ στήν Γαλλία καί ὅτι δέν προετίθετο νά ἐργασθεῖ στό Βέλγιο. Δέν ἀπορρίπτω τήν πιθανότητα ὅτι ἐργαζόμενος, ὁ ὁποῖος τίθεται στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως Κράτους μέλους καί δηλώνει ὅτι εἶναι ἕτοιμος, πρόθυμος καί δυνάμενος νά ἀποδεχθεῖ προσφορά ἀπασχολήσεως ἐκεῖ, δύναται νά θεωρηθεῖ «ὡς διαθέσιμος πρός ἐργασία», ἔστω κι ἄν γιά ὁρισμένο λόγο ἠμποδίσθη νά ἐγγραφεῖ ἤ δέν ἦταν τυπικά ἐγγεγραμμένος. Πάντως, τό ἐπιχείρημα πού προβάλλεται ἐκ μέρους τοῦ Aubin στήν περίπτωση αὐτή ἐπιδέχεται, κατά τήν ἄποψή μου, πάρα πολλές ἀντιρρήσεις. Τό παραπέμπον δικαστήριο δέν παρέσχε στό Δικαστήριο ἔρεισμα γιά νά σημπεράνει ὅτι ὁ Aubin ἐτέθη στήν διάθεση τῶν γαλλικῶν ὑπηρεσιῶν ὡς αἰτῶν ἐργασία, ἀλλά ὅτι διεκδικοῦσε μόνο παροχές ἀνεργίας. Ἡ συνήγορος τοῦ Aubin δέν ὑπεστήριξε ὅτι ὁ πελάτης της ἐτέθη στήν διάθεση τῶν γαλλικῶν ὑπηρεσιῶν, κατά τόν κρίσιμο χρόνο, ὡς αἰτῶν ἐργασία στήν Γαλλία.

Συνεπῶς, τά περιστατικά ἐπί τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη τό Cour de cassation ἀνταποκρίνονται στήν φράση «τίθεται στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως στό ἔδαφος τοῦ Κράτους μέλους ὅπου κατοικεῖ ὁ ἐργαζόμενος κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) ii) καί δέν ἀνταποκρίνονται στήν φράση «παραμένει στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως τοῦ ἁρμοδίου κράτους» ὑπό τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) i) .

Τό Βέλγιο δέν παρενέβη στήν ὑπόθεση αὐτή, ὁπότε τό Δικαστήριο δέν ἔχει ἀκούσει τίς παρατηρήσεις τῶν βελγικῶν ἀρχῶν ὡς πρός τό ἀποτέλεσμα τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος, τό ὁποῖο ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ ἐργαζόμενος ἔχει τουλάχιστον ἐργασθεῖ μία ἡμέρα κατά τούς δεκαοκτώ μῆνες πού προηγοῦνται τῆς ἡμερομηνίας πού κατέστη ἄνεργος ἀλλά διαθέσιμος πρός ἐργασία. Ἐλλείψει ἀντιθέτου ἐπιχειρήματος, ἄποψή μου εἶναι ὅτι ἡ διάταξη τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) ii), ὅτι ἐργαζόμενος λαμβάνει παροχές σύμφωνα μέ τήν νομοθεσία τοῦ Κράτους μέλους ὅπου κατοικεῖ (καί ἔχει τεθεῖ στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως «σάν νά εἶχει ἀσκήσει ἐκεῖ τήν τελευταία του ἀπασχόληση» [«ὡς ἐάν εἶχε ἀπασχοληθεῖ ἐκεῖ»], σημαίνει ὅτι ἡ διάταξη αὐτή τοῦ

1 — Στό ἀγγλικό κείμενο.

διατάγματος ὑποχωρεῖ ἔναντι τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου ἢ θεωρεῖται ὅτι ἔχει πληρωθεῖ. Διαφορετικά, ἡ νομοθεσία τῶν Κρατῶν μελῶν θά ἠδύνατο εὔκολα νά ματαιώσει τούς προφανεῖς σκοπούς τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) ii) .

Ἡ ἄποψη αὐτή ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τό ἄρθρο 67 παράγραφος 2 πού ὁρίζει ὅτι ὁ ἁρμόδιος φορεύς Κράτους μέλους, ἡ νομοθεσία τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶ τήν κτήση τοῦ δικαιώματος παροχῶν ἀπό τήν συμπλήρωση περιόδων ἀπασχολήσεως, ὀφείλει νά λαμβάνει ὑπ' ὄψη τίς περιόδους ἀπασχολήσεως πού συνεπληρώθησαν ὑπό τήν νομοθεσία ἄλλου Κράτους μέλους ὡς ἐάν εἶχαν συμπληρωθεῖ ὑπό τήν νομοθεσία πού ἐφαρμόζεται ἀπό τόν φορέα αὐτό. Ἡ ἐφαρμογή τοῦ κανόνος αὐτοῦ, σέ περιπτώσεις πού καλύπτονται ἀπό τό ἄρθρο 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6) ii), ἐπιβεβαιώνεται, ἐμμέσως πλήν σαφῶς, στό ἄρθρο 67 παράγραφος 3.

Ὡς πρός τό δεύτερο ἐρώτημα ὑπεστηρίχθη ὅτι, γιά νά ἐξασφαλίζεται ἡ ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐργαζομένων, ἡ προϋπόθεση λήψεως παροχῶν πού πληροῦται σέ ἕνα Κράτος μέλος πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς πληρουμένη κατά τήν ἴδια ἔκταση σέ ἄλλο Κράτος μέλος. Ὅπου, ὅπως ἐν προκειμένω, ἡ ἐγγραφή ἔγινε κατά λάθος στό Βέλγιο, χωρίς πταῖσμα τοῦ ἐργαζομένου, ὑποστηρίζεται ὅτι ὁ ἐργαζόμενος πρέπει νά θεωρεῖται ὡς ἐγγεγραμμένος στήν Γαλλία. Δέν μέ ἱκανοποιεῖ τό ὅτι ἀπαιτήσεις τῶν Κρατῶν μελῶν τοῦ εἴδους αὐτοῦ πρέπει νά ὑποχωροῦν κατά τόν τρόπο πού ὑπεδείχθη, ἐφ' ὅσον δέν συγκρούονται μέ τίς διατάξεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου. Τό πρόβλημα, κατά τήν γνώμη μου, εἶναι κατά πόσον οἱ κανονισμοί περιλαμβάνουν διατάξεις ἐπί τῶν ὁποίων ὁ Aubin δύναται νά στηριχθεῖ.

Ἔχει γίνει ἀναφορά στό ἄρθρο 86 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, τό ὁποῖο ὁρίζει ὅτι:

«Οἱ αἰτήσεις, δηλώσεις ἤ προσφυγές, οἱ ὁποῖες κατ' ἐφαρμογή τῆς νομοθεσίας Κράτους μέλους πρέπει νά ὑποβληθοῦν ἐντός καθορισμένης προθεσμίας πρός τήν ἀρχή, τόν φορέα ἤ τό δικαστήριο τοῦ κράτους αὐτοῦ, γίνονται δεκτές, ἄν ὑποβληθοῦν ἐντός τῆς ἴδιας προθεσμίας πρός ἀντίστοιχη ἀρχή, φορέα ἤ δικαστήριο ἄλλου Κράτους μέλους. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ ἐπιληφθεῖσα ἀρχή, ὁ φορέας ἤ τό δικαστήριο διαβιβάζει ἀμελλητί τίς αἰτήσεις, δηλώσεις ἤ προσφυγές αὐτές πρός τήν ἁρμοδία ἀρχή, τόν φορέα ἤ τό δικαστήριο τοῦ πρώτου κράτους . . .»

Οἱ διατάξεις αὐτές δέν δύνανται, κατά τήν γνώμη μου, νά θεωρηθοῦν ὅτι σημαίνουν ὅτι ἡ ἐγγραφή ἐργαζομένου ὡς αἰτοῦντος ἐργασία σ' ἕνα Κράτος μέλος ἰσοδυναμεῖ μέ τήν ἐγγραφή τοῦ ἐν λόγω ἐργαζομένου σέ ἄλλο Κράτος μέλος. Τό ἄρθρο 86 εἶναι διοικητικῆς φύσεως διάταξη, πού ἀποσκοπεῖ νά βοηθήσει τόν ἐργαζόμενο, ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται σέ Κράτος μέλος διαφορετικό ἀπό ἐκεῖνο πού ὀφείλει τίς παροχές καί ὑποβάλλει τήν αἴτησή του στίς ὑπηρεσίες τοῦ κράτους στό ὁποῖο εὑρίσκεται. Ἑπομένως, ὅπως τό ἄρθρο πού ἴσχυε προηγουμένως (ἄρθρο 47 τοῦ κανονισμοῦ ἀριθ. 3, τῆς 25ης Σεπτεμβρίου 1958, OJ Sp. Ed. 1958, 561), ἀναφέρεται μόνο «στήν περίπτωση πού ὁ ἐργαζόμενος κατοικεῖ σέ Κράτος μέλος διαφορετικό ἀπό ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου ἡ νομοθεσία πρέπει νά ἐφαρμοσθεῖ»: Ὑπόθεση 40/74, *Βασίλειο τοῦ Βελγίου, Costers καί Vounckx* κατά *Berufsgenossenschaft der Feinmechanik und Elektrotechnik,* (1974) ECR σ. 1323-1330. Τό ἄρθρο αὐτό προϋποθέτει ὅτι τό ἁρμόδιο κράτος

ἔχει ἤδη ἐξακριβωθεῖ καί δέν παίζει κανένα ρόλο στόν προσδιορισμό τῆς ἐφαρμοστέας νομοθεσίας. Μέ ἄλλα λόγια, τό ἄρθρο 86 ἐφαρμόζεται μόνο στήν περίπτωση πού ἡ αἴτηση «πρέπει νά ὑποβληθεῖ» πρός ἕνα Κράτος μέλος, ἀλλά ὑπεβλήθη πρός ἄλλο. Δέν ἐφαρμόζεται στήν περίπτωση τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, 6) τοῦ κανονισμοῦ, ὅπου ὁ ἐργαζόμενος δύναται, ἐν πάση περιπτώσει, νά ἔχει καταστεῖ διαθέσιμος πρός ἐργασία σ' ἕνα ἀπό τά δύο κράτη.

Γιά τούς λόγους αὐτούς, ἔχω τήν γνώμη ὅτι στά ἐρωτήματα πού ὑπέβαλε τό Cour de cassation πρέπει νά δοθοῦν οἱ ἑξῆς ἀπαντήσεις:

1. Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 71, παράγραφος 1, ἐδάφιο 6), τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 τοῦ Συμβουλίου, ὁ ἐργαζόμενος πλήν τοῦ μεθοριακοῦ ἐργαζομένου, ὁ ὁποῖος ἀπησχολήθη σέ ἕνα Κράτος μέλος (π.χ. στήν Γαλλία) μέχρις ὅτου κατέστη ἄνεργος ἀλλά διαθέσιμος πρός ἐργασία καί παραμένει στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως στό ἔδαφος ἄλλου κράτους ὅπου κατοικεῖ (π.χ. στό Βέλγιο), δικαιοῦται παροχῶν σύμφωνα μέ τήν νομοθεσία τοῦ δευτέρου αὐτοῦ κράτους, ὡς ἐάν εἶχε ἐκεῖ τήν τελευταία του ἀπασχόληση. Ἐναπόκειται στό ἐθνικό δικαστήριο νά προσδιορίσει ἄν ὁ ἐργαζόμενος ἐτέθη πράγματι στήν διάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως τοῦ πρώτου Κράτους μέλους καί κατοικεῖ στό δεύτερο Κράτος μέλος.

2. Ὅπου ἡ νομοθεσία Κράτους μέλους ἀπαιτεῖ, ὡς προϋπόθεση λήψεως παροχῶν ἀνεργίας, ὅτι ὁ ἐργαζόμενος πρέπει νά ἐγγραφεῖ στίς ἐθνικές ὑπηρεσίες ἀπασχολήσεως ὡς αἰτῶν ἐργασία, ἡ προϋπόθεση αὐτή δέν θεωρεῖται ὅτι ἐπληρώθη δυνάμει μόνο τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἐν λόγω ἐργαζόμενος ἐνεγράφη ὡς αἰτῶν ἐργασία σέ ἄλλο Κράτος μέλος.